ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 18ης Ιουλίου 2001

όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται για σκοπούς επαγγελματικής εκπαίδευσης που τέθηκε σε εφαρμογή από το Βέλγιο προς στήριξη της εταιρείας Sabena

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2001) 2350]

(Τα κείμενα στην ολλανδική και γαλλική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2001/698/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 92 της συνθήκης ΕΚ [1],

Αφού προηγουμένως κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις διατάξεις των προαναφερόμενων άρθρων και αφού έλαβε υπόψη της τις παρατηρήσεις αυτές [2],

Εκτιμώντας τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Το Βέλγιο κοινοποίησε με την επιστολή του, της 5ης Αυγούστου 1997, στην Επιτροπή το σχέδιο χορήγησης ενισχύσεων για τους σκοπούς της επαγγελματικής εκπαίδευσης (το οποίο στο εξής καλείται «το σχέδιο») προς υποστήριξη της αεροπορικής εταιρείας Sabena. Το Βέλγιο κοινοποίησε στην Επιτροπή συμπληρωματικές πληροφορίες με τις επιστολές του της 29ης Σεπτεμβρίου 1997, της 2ας Δεκεμβρίου 1997, της 18ης Ιανουαρίου 1999, της 24ης Μαρτίου 1999 και της 26ης Μαΐου 1999. Όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις εν λόγω πληροφορίες, η υλοποίηση του σχεδίου είχε ήδη αρχίσει στις 18 Νοεμβρίου του 1997.

(2) Η Επιτροπή ενημέρωσε με την επιστολή της, της 25ης Οκτωβρίου 1999, το Βέλγιο σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με την προαναφερόμενη ενίσχυση. Το Βέλγιο απάντησε στην αλληλογραφία αυτή, υποβάλλοντας τις παρατηρήσεις του με την επιστολή της 26ης Νοεμβρίου 1999.

(3) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύθηκε επίσης στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [3]. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους αναφορικά με το εν λόγω επίμαχο μέτρο.

(4) Η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις αναφορικά με το εν λόγω θέμα από τους ενδιαφερόμενους. Τις διαβίβασε στο Βέλγιο στις 27 Μαρτίου 2000, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να τις σχολιάσει, χωρίς να της περιέλθει καμία παρατήρηση από την πλευρά του Βελγίου.

II. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(5) Σύμφωνα με τις προβλέψεις, το σχέδιο θα κάλυπτε τη χρονική περίοδο από την 1η Μαρτίου 1997 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1998. Αφορούσε 522 εργαζόμενους της εταιρείας, ήτοι 122 μισθωτούς, 360 μισθωτούς και 40 μισθωτούς, αντιστοίχως, στα τμήματα «Technics» («τεχνικής εξυπηρέτησης»), «Cargo» («φορτίου») και «Commercial et entretien» («εμπορίας και συντήρησης») της επιχείρησης:

— στο τμήμα της «τεχνικής εξυπηρέτησης», η αντικατάσταση των αεροσκαφών τύπου Boeing 737 και A310 από τα A330, η ενοποίηση του στόλου με τον αντίστοιχο της Swissair και της Austrian Airlines, η ολοσχερής ενσωμάτωση της ηλεκτρονικής και των υπολογιστών καθώς και η αυξανόμενη χρήση σύνθετων υλικών επιβάλλουν την προσαρμογή του προσωπικού και την τόνωση του πολυσχιδούς φάσματος των γνώσεων του,

— στο τμήμα του «φορτίου», η διεύρυνση των λειτουργικών καθηκόντων με αμεσότερο γνώμονα τον πελάτη και οι νέες μορφές οργάνωσης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της συμφωνίας συνεργασίας με την Swissair Cargo συνεπάγονται την εκμετάλλευση σε αυξημένο βαθμό των πολύπλευρων ικανοτήτων του προσωπικού και την επανεξέταση των βασικών προσόντων,

— στο τμήμα «εμπορίας και συντήρησης», ένα μέρος του προσωπικού θα μετακινηθεί προς εκτέλεση περισσότερο περίπλοκων λειτουργικών αρμοδιοτήτων (υπάλληλοι πωλήσεων, μη εμπορικό προσωπικό, προσωπικό ελέγχου των κρατήσεων, πράγμα που προϋποθέτει επίσης την άσκηση σε αυξημένο βαθμό πολύπλευρων καθηκόντων από τους ενδιαφερόμενους υπαλλήλους.

[1] ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.
[2] ΕΕ C 351 της 4.12.1999, σ. 12.

[3] Βλέπε υποσημείωση στη σελίδα 2.

(6) Οι δράσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης του σχεδίου διοργανώνονται και αναλαμβάνονται από την φλαμανδική υπηρεσία τοποθέτησης και κατάρτισης του εργατικού δυναμικού, τη Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Οι δράσεις αυτές διεκπεραιώνονται εξ ολοκληρίας από τις υπηρεσίες της Sabena που είναι αρμόδιες για τις τεχνικές υπηρεσίες και τα θέματα της επαγγελματικής εκπαίδευσης στο αεροδρόμιο Bruxelles-National, με εξαίρεση τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στους τομείς της πληροφορικής, των γλωσσικών γνώσεων, της επικοινωνίας και των κοινωνικών πτυχών που γίνονται στις εγκαταστάσεις της VDAB.

(7) Το συνολικό κόστος του σχεδίου ανέρχεται στο ποσό των 64,116 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων (1 589 εκατομύρια ευρώ), από το οποίο 46 538 790 εκατομύρια θα διατεθούν μέσα στο 1997 και 17 578 352 εκατομύρια το 1998. Το κόστος κατανέμεται αναλυτικότερα ως εξής:

	1997	1998
— Έξοδα προσωπικού των εκπαιδευτών	11 537 856	7 650 000
— Έξοδα μετακίνησης για τους εκπαιδευτές και τους δικαιούχους της επαγγελματικής εκπαίδευσης	0	0
— Λοιπές τρέχουσες δαπάνες (υλικό, προμήθειες, κ.λπ.)	0	0
— Απόσβεση των λειτουργικών μέσων και του εξοπλισμού κατ' αναλογία με την αποκλειστική τους χρήση για το εν λόγω σχέδιο	0	0
— Κόστος των υπηρεσιών συμβουλών όσον αφορά την ενέργεια επαγγελματικής εκπαίδευσης	0	0
— Κόστος προσωπικού για όσους συμμετέχουν στο σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τις ώρες κατά τη διάρκεια των οποίων οι εργαζόμενοι συμμετείχαν πραγματικά στην επαγγελματική εκπαίδευση αφαιρουμένων των παραγωγικών ωρών ή του ισοδύναμού τους	34 650 934	9 578 352
— Λοιπό κόστος συναφές με το σχέδιο	350 000	350 000
Συνολικό κόστος του σχεδίου	46 538 790	17 578 352

(8) Όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα χρηματοδότησης του σχεδίου, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα καλύψει με παρέμβασή του ποσοστό 25,31 % του κόστους, το 1997, και 29,65 % το 1998, στο πλαίσιο του στόχου 4. Το πρόγραμμα εμφανίζεται ως εξής για τα έτη 1997 και 1998:

	1997	1998
— Χρηματοδότηση που βαρύνει την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ)	11 777 560	5 213 040
— Χρηματοδότηση που βαρύνει την περιοχή της Φλάνδρας (VDAB)	4 532 824	0
— Χρηματοδότηση που βαρύνει τους λοιπούς δημόσιους οργανισμούς:		
— Το κλαδικό ταμείο της εταιρείας Sabena για τις ομάδες υψηλού κινδύνου	1 162 000	0
— Εκπαιδευτικές άδειες με αποδοχές	6 082 736	5 213 040
Συνολικό ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης	23 555 120	10 426 080
— Χρηματοδότηση που βαρύνει την εταιρεία Sabena	22 983 670	7 152 272
— Χρηματοδότηση που βαρύνει τους λοιπούς ιδιωτικούς οργανισμούς	0	0
Συνολικό ποσό των λοιπών ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων	22 983 670	7 152 272
Συνολικό ποσό χρηματοδότησης	46 538 790	17 578 352

(9) Όπως ανέφεραν ωστόσο οι Βελγικές αρχές, στην επιστολή τους της 26ης Μαΐου 1999, το ποσό των πραγματοποιηθεισών δαπανών για το έτος 1997 ήταν κατώτερο από το αρχικά προβλεπόμενο ποσό, επειδή ο ρυθμός υλοποίησης του σχεδίου εμφάνιζε καθυστέρηση και επειδή η υλοποίηση πολυάριθμων δράσεων κατάρτισης από τις προβλεπόμενες είχε μετατεθεί για το 1998.

(10) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει στην εν λόγω υπόθεση τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης εκπορεύτηκε καταρχήν από το γεγονός ότι το εν λόγω μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, επειδή προβλέπει την παρέμβαση με κρατικούς πόρους προς στήριξη μιας επιχείρησης, επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και αποδεικνύεται ότι είναι σε θέση να νοθεύσει τον ανταγωνισμό. Εξάλλου, το μέτρο δεν μπορούσε να υπαχθεί στο ευεργέτημα των παρεκκλίσεων που προβλέπονται από το άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης, εφόσον το συνολικό ποσό των χορηγούμενων κρατικών χρηματοδοτήσεων υπερβαίνει το ανώτατο όριο της έντασης των ενισχύσεων που είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτό από την Επιτροπή, βάσει του προγράμματος χορήγησης ενισχύσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης.

III. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ**

(11) Όπως ανέφεραν οι βελγικές αρχές στην απάντησή τους της 26ης Νοεμβρίου 1999, οι πραγματικές δαπάνες κατά το 1997 ήταν πρώτα απ' όλα πολύ χαμηλότερες από τις προβλεπόμενες, ενώ η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου δεν καταβλήθηκε, εφόσον δεν είχε χορηγηθεί η έγκριση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις πτυχές του ανταγωνισμού. Σύμφωνα με τις βελγικές αρχές, το συνολικό πραγματικό κόστος του σχεδίου και το πρόγραμμα χρηματοδότησής του κατά το 1997 είχαν, με την οριστική τους μορφή, ως εξής:

Δαπάνες προσωπικού των εκπαιδευτών	5 800 118
Έξοδα μετακίνησης (εκπαιδευτές και πρόσωπα που παρακολουθούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα)	0
Λοιπές τρέχουσες δαπάνες	0
Απόσβεση των λειτουργικών μέσων	0
Σύμβουλοι	0
Δαπάνες προσωπικού των συμμετεχόντων	7 065 847
Λοιπά έξοδα (διοικητικό προσωπικό και έξοδα συντονισμού)	290 351
Συνολικό κόστος του σχεδίου	13 156 316

ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)	2 509 550
VDAV (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) (Office Flamand du placement et de la formation professionnelle)	1 246 319
Λοιποί οργανισμοί:	
— Κλαδικά ταμεία της Sabena — για τις ομάδες υψηλού κινδύνου	253 170
— Εκπαιδευτική άδεια με αποδοχές	1 010 061
Συνολική χρηματοδότηση από κρατικούς πόρους	2 509 550
Sabena	8 137 216
Λοιποί ιδιωτικοί οργανισμοί	0
Συνολική χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα	8 137 216
Συνολική χρηματοδότηση	13 156 316

(12) Οι βελγικές αρχές προσθέτουν ότι στο συνολικό ποσό του 1 010 061 βελγικών φράγκων που καταβλήθηκε στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών αδειών με αποδοχές, ήτοι το ποσό των 674 594 βελγικών φράγκων που καταλογίζεται στην κατηγορία της απώλειας της μισθοδοσίας και το ποσό των 335 467 βελγικών φράγκων που καταλογίζεται στην κατηγορία των εργοδοτικών βαρών δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση, εφόσον είναι απόρροια γενικότερου μέτρου που εφαρμόζεται χωρίς περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στο σύνολο του βελγικού εδάφους. Από το στοιχείο αυτό, οι βελγικές αρχές συνάγουν το συμπέρασμα ότι η ανώτατη ενίσχυση από κρατικούς πόρους θα ανερχόταν στο ποσό των 3 289 079 βελγών φράγκων, το 1997, εάν η ανώτατη ένταση της ενίσχυσης δεν επρόκειτο να υπερβεί ποσοστό του 25 %. Καθώς οι βελγικές κρατικές αρχές συνεισέφεραν το ποσό του 1 499 489 βελγικών φράγκων, η συμβολή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου θα έπρεπε να περιοριστεί στο ποσό των 1 789 590 βελγικών φράγκων, μέσα στο 1997.

(13) Σε ό,τι αφορά το έτος 1998, οι βελγικές αρχές διευκρινίζουν ότι δεν χορηγήθηκε καμία ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την εκτέλεση του σχεδίου και ότι το VDAB χορήγησε ωστόσο πραγματική ενίσχυση ύψους 10 000 βελγικών φράγκων.

(14) Οι αεροπορικές εταιρείες SAS και Lufthansa υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους υπό την ιδιότητα των ενδιαφερομένων μερών. Και οι δύο εταιρείες υπογραμμίζουν ότι η Sabena αποτελεί έναν από τους κυριότερους ανταγωνιστές τους στην Ευρώπη και ότι με την εν λόγω ενίσχυση που χορηγεί η περιφέρεια της Φλάνδρας νοθεύεται ο ανταγωνισμός. Οι εταιρείες ζητούν ως εκ τούτου από την Επιτροπή να κηρυχθεί η ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Η Lufthansa υπενθυμίζει εξάλλου ότι η Sabena είχε ήδη ευεργετηθεί με τη χορήγηση σημαντικής κρατικής ενίσχυσης, το 1991, και παραπέμπει στη βασική αρχή της «one time-last time» («πρώτη και τελευταία φορά») για να δικαιολογήσει την απόρριψη της χορήγησης κάθε νέας ενίσχυσης.

IV. **ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ**

(15) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και με την εν λόγω συμφωνία, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των αντισυμβαλλομένων πλευρών, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής.

(16) Υπό το φως των διατάξεων αυτών θα πρέπει να εκτιμηθεί εκείνο το μέρος της χρηματοδότησης του σχεδίου με το οποίο επιβαρύνθηκε η VDAB και οι υπόλοιποι βελγικοί δημόσιοι οργανισμοί για το έτος 1997 και για το έτος 1998.

(17) Ως «κρατικές ενισχύσεις» κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων πρέπει να νοούνται οι ενισχύσεις εκείνες που χορηγούνται από τις κεντρικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές ενός κράτους μέλους ή από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς που εγκαθιδρύονται ή καθορίζονται ενόψει της διαχείρισης των ενισχύσεων ([4]). Στην περίπτωση αυτή, εν προκειμένω, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η VDAB και οι υπόλοιποι δημόσιοι βελγικοί οργανισμοί οι οποίοι πήραν μέρος στη χρηματοδότηση του σχεδίου είχαν συγκροτηθεί προς το σκοπό της διαχείρισης των ενισχύσεων για τους σκοπούς της επαγγελματικής κατάρτισης που προέρχονταν από πόρους της περιφέρειας της Φλάνδρας ή του βελγικού κράτους.

(18) Εξάλλου, τα μέτρα χρηματοδότησης του σχεδίου επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, κατά το μέτρο που παρέχουν ευεργετικά πλεονεκτήματα σε μια εταιρεία, οι δραστηριότητες αεροπορικών μεταφορών της οποίας, που θίγουν από την ίδια τους τη φύση άμεσα τις συναλλαγές, επεκτείνονται στα περισσότερα κράτη μέλη που ανήκουν στον ΕΟΧ. Αυτό ευσταθεί μάλιστα πολύ περισσότερο από την εποχή που τέθηκαν σε ισχύ, την 1η Ιανουαρίου 1993, οι κανονισμοί του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 2407/92 ([5]), (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 ([6]), (ΕΟΚ) αριθ. 2409/92 ([7]) («τρίτη δέσμη μέτρων στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών») με τους οποίους ελευθερώνεται η κοινοτική αγορά της πολιτικής αεροπορίας. Επιπλέον, με την εν λόγω κρατική χρηματοδότηση νοθεύεται ο ανταγωνισμός εφόσον αυτή χορηγείται αποκλειστικά και μόνο σε μια επιχείρηση η οποία έρχεται να ανταγωνιστεί απευθείας εντός των ορίων της κοινής αγοράς τις άλλες κοινοτικές αεροπορικές εταιρείες.

([4]) Βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 22ας Μαρτίου 1977 στην υπόθεση 78/76, Steinike & Weinlig κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, συλλογή 1977, σ. 596, σημείο 21 του αιτιολογικού.
([5]) ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 1.
([6]) ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 8.
([7]) ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 15.

(19) Επιπλέον, το σχέδιο δεν συμμετέχει σε καμία άλλη δράση εκπαίδευσης που περιβάλλεται το χαρακτήρα του «γενικού μέτρου», εφόσον επεξεργάζεται από ιδιαίτερη περιφέρεια ενός κράτους μέλους και επειδή η περιφέρεια της Φλάνδρας και η VDAB διαθέτουν για την υλοποίηση ενεργειών εκπαίδευσης της μορφής αυτής, ορισμένες εξουσίες διακριτικής ευχέρειας για την επιλογή των ευεργετούμενων επιχειρήσεων ([8]). Πράγματι, με βάση τα στοιχεία που χορηγήθηκαν από τις βελγικές αρχές, η χρηματοδοτική παρέμβαση των δημόσιων οργανισμών επαγγελματικής εκπαίδευσης τελούσε, κατ' αρχήν, εν προκειμένω υπό τον όρο ότι η Sabena θα αναγνωριζόταν από την περιφέρεια της Φλάνδρας ως επιχείρηση που διέρχεται από δυσχέρειες υπαγόμενη στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 4 του φλαμανδικού υπουργικού διατάγματος της 14ης Φεβρουαρίου 1994 ([9]). Η αναγνώριση αυτή, που προϋποθέτει τη διεξαγωγή προγενέστερων διαβουλεύσεων με την επιτροπή διαχείρισης της VDAB, δεν εμφανίζεται ουδόλως αυτόματη, όπως υποδείκνυαν οι βελγικές αρχές στην επιστολή τους που είχαν απευθύνει στην Επιτροπή στις 24 Μαρτίου του 1999. Εξάλλου, όλες οι επιχειρήσεις που αναγνωρίζεται ότι συγκαταλέγονται στις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσχέρειες, δεν υπάγονται στο ευεργετικό καθεστώς της δημόσιας χρηματοδότησης των δράσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης τους υπό ταυτόσημους όρους, στο βαθμό που, ακριβώς όπως διευκρίνισαν οι βελγικές αρχές στην επιστολή τους της 26ης Μαΐου 1999, δεν υφίσταται στη Φλάνδρα αυτόματος σύνδεσμος μεταξύ της χορήγησης των ενισχύσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και της αναγνώρισης του καθεστώτος της επιχείρησης που αντιμετωπίζει δυσχέρειες.

(20) Υπό τις συνθήκες αυτές, η χρηματοδότηση του σχεδίου από τη VDAB και από άλλους δημόσιους βελγικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του κλαδικού ταμείου της Sabena προς στήριξη των ομάδων υψηλού κινδύνου, εξαιρουμένης της χρηματοδότησης που καλύπτει τις εκπαιδευτικές άδειες με αποδοχές, συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ.

(21) Η εν λόγω ανάλυση δεν ευσταθεί εντούτοις για το σκέλος της χρηματοδότησης του σχεδίου που αντιστοιχεί στις εκπαιδευτικές άδειες με αποδοχές. Πράγματι, όπως είχαν διευκρινίσει οι βελγικές αρχές στην απάντηση τους της 26ης Νοεμβρίου 1999, η εκπαιδευτική άδεια με αποδοχές υπάγεται στο γενικό καθεστώς που εφαρμόζεται σε όλο το βελγικό έδαφος για όλους τους κλάδους της οικονομίας και από το οποίο προβλέπεται η χορήγηση της πίστωσης ωραρίου στους εργαζόμενους που επιθυμούν να παρακολουθήσουν, με δική τους προσωπική αίτηση ορισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, τόσο κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας, όσο και μετέπειτα. Κάθε αίτηση διανοίγει αυτομάτως την πρόσβαση στην εκπαιδευτική άδεια με αποδοχές και οι αρμόδιες αρχές, ήτοι ο ομοσπονδιακός υπουργός Απασχόλησης και Εργασίας δεν διαθέτει αναφορικά με το θέμα αυτό καμία εξουσία διακριτικής ευχέρειας. Από τα προαναφερόμενα συνάγεται ότι το βελγικό καθεστώς των εκπαιδευτικών αδειών με αποδοχές πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέτρο γενικού χαρακτήρα, ενώ τα ποσά που καταβάλλονται στο πλαίσιο των ρυθμίσεων αυτών δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια των αναφερόμενων ρυθμίσεων.

(22) Θέτοντας το μέτρο εκπαίδευσης που κοινοποιήθηκε σε εφαρμογή πριν από την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής, η βελγική κυβέρνηση παρέλειψε να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης.

(23) Κατά συνέπεια, εκείνο που προέχει είναι να εξετασθεί το θέμα κατά πόσο η εν λόγω ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη με το άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης και με το άρθρο 61 της συμφωνίας ΕΟΧ. Σε συνάρτηση με το θέμα αυτό και αντίθετα με ό,τι υποστήριξε η εταιρεία Lufthansa στις παρατηρήσεις που υπέβαλε υπό την ιδιότητα του ενδιαφερόμενου μέρους, το γεγονός ότι η Sabena έλαβε ενισχύσεις αναδιάρθρωσης το 1991 δεν αντιβαίνει ουδόλως στο ότι είναι δυνατόν να υπαχθεί στις ευεργετικές διατάξεις κάποιας παρέκκλισης από όσες προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3, οι οποίες και συντρέχουν στο μέτρο που η επικαλούμενη βασική αρχή της πληρωμής «μία και έξω» ενδέχεται, υπό οποιεσδήποτε περιστάσεις, να διαδραματίσει κάποιο ρόλο μόνο στο θέμα των ενισχύσεων που προορίζονται για τους σκοπούς της αναδιάρθρωσης.

(24) Οι διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) της συνθήκης και του άρθρου 61 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) της συμφωνίας ΕΟΧ δεν εφαρμόζονται εν προκειμένω.

(25) Το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης και το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συμφωνίας ΕΟΧ εμπεριέχουν παρεκκλίσεις υπέρ των ενισχύσεων εκείνων που προορίζονται για την προώθηση ή διευκόλυνση της ανάπτυξης ορισμένων περιοχών. Η εξεταζόμενη ενίσχυση δεν δύναται να υπαχθεί στο ευεργέτημα των ρυθμίσεων αυτών, εφόσον ο δήμος του Zaventem, τον οποίο αφορά η εν λόγω δράση εκπαίδευσης, δεν είναι επιλέξιμος να λάβει περιφερειακές ενισχύσεις.

([8]) Βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Σεπτεμβρίου 1996 στην υπόθεση C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής («Kimberly Clark»), συλλογή 1996, τόμος I, σ. 4551.
([9]) Moniteur belge της 27ης Απριλίου 1994, σ. 11211.

(26) Οι διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία β) και δ) της συνθήκης και του άρθρου 61 της συμφωνίας ΕΟΧ δεν εφαρμόζονται επίσης εν προκειμένω, εφόσον σκοπός του εν λόγω μέτρου δεν είναι ούτε η προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, ούτε η άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κάποιου κράτους μέλους, ούτε η προώθηση του πολιτισμού και η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

(27) Η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και στο άρθρο 61 παράγραφος 3 σημείο γ) της συμφωνίας ΕΟΧ για τις ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα ήταν αντίθετος προς το κοινό συμφέρον, δύναται, αντιθέτως, να τεθεί στην περίπτωση αυτή σε εφαρμογή, εφόσον η Επιτροπή στηρίζεται στην εν λόγω παρέκκλιση για να εγκρίνει εντός ορισμένων ορίων και υπό ορισμένους όρους τη χορήγηση των ενισχύσεων για τους σκοπούς της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

(28) Στην επιστολή που είχε απευθύνει στις 25 Οκτωβρίου 1999 στις βελγικές αρχές για να τους ενημερώσει σχετικά με την απόφαση της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, η Επιτροπή είχε αναφέρει ότι είχε την πρόθεση να προχωρήσει στην εφαρμογή του πλαισίου που ισχύει για τις ενισχύσεις εκπαίδευσης του Νοεμβρίου 1998 ([10]). Το εν λόγω πλαίσιο που έχει από την εποχή εκείνη αντικατασταθεί από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 68/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, όσον αφορά την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης ([11]). Στην επίμαχη περίπτωση, ωστόσο, οι εφαρμοστέοι κανόνες είναι ταυτόσημοι και η εφαρμογή του πλαισίου του Νοεμβρίου 1998 ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 68/2001 είναι αδιάφορη.

(29) Η εν λόγω προσέγγιση αποδεικνύεται ευνοϊκή για το κοινοποιούμενο σχέδιο, εφόσον το νομικό πλαίσιο που ίσχυε πριν από το 1998 απέκλειε τις δυνατότητες χορήγησης εξαιρέσεων για τις ενισχύσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης βάσει των διατάξεων των άρθρων 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας. Πράγματι, στην ανακοίνωση της Επιτροπής αναφορικά με την εφαρμογή των πρώην άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 61 της συμφωνίας ΕΟΧ στις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών η οποία δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 1994, στο κεφάλαιο V.2 επιφυλάσσεται το ευεργέτημα της εξαίρεσης αυτής στις κρατικές ενισχύσεις που προορίζονται για τους σκοπούς της αναδιάρθρωσης ([12]). Στα θέματα των ενισχύσεων που προορίζονται για τους σκοπούς της επαγγελματικής εκπαίδευσης, η ανακοίνωση του Δεκεμβρίου 1994 πρέπει να διαβάζεται υπό το φως της πλαισίωσης των ενισχύσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης του Νοεμβρίου 1998 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 68/2001.

(30) Οι αεροπορικές μεταφορές υπεισέρχονται στο πεδίο εφαρμογής του πλαισίου, από τη στιγμή που αυτό το πλαίσιο αφορά ρητά τον εν λόγω τομέα δραστηριοτήτων (σημείο 18 του πλαισίου). Επιπλέον, οι εν λόγω χρηματοδοτήσεις είναι σε θέση να υπαχθούν στο ευεργέτημα της παρέκκλισης που προβλέπεται από το πλαίσιο, εφόσον πρόκειται για μέτρα που προορίζονται για τη διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων κάποιας επιχείρησης στις διαρθρωτικές ή τεχνολογικές μεταβολές (σημείο 5 του πλαισίου) και εφόσον αφορούν ένα μέτρο επαγγελματικής εκπαίδευσης που παρέχεται από την ίδια την εταιρεία Sabena ή από την VDAB, το κέντρο κρατικής εκπαίδευσης (σημείο 19 του πλαισίου).

(31) Εκείνο που είναι ωστόσο απαραίτητο είναι να διασφαλίζεται ότι το ποσό των κρατικών χρηματοδοτήσεων που χορηγούνται στο πλαίσιο των ενισχύσεων δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο της έντασης της ενίσχυσης που ενδέχεται να γίνει αποδεκτή από την Επιτροπή. Για το σχέδιο, η αποδεκτή ενίσχυση ανέρχεται σε 25 %, στο βαθμό που πρόκειται για μια ειδική δράση επαγγελματικής εκπαίδευσης που αφορά μια μεγάλη επιχείρηση εκτός των ορίων κάποιας ενισχυόμενης περιοχής (σημείο 32 του πλαισίου). Οι επιλέξιμες δαπάνες διευκρινίζονται εξάλλου επακριβώς με τον ακόλουθο τρόπο στο σημείο 30 του πλαισίου:

1. κόστος προσωπικού των εκπαιδευτών,
2. έξοδα μετακίνησης των εκπαιδευτών και των δικαιούχων της επαγγελματικής εκπαίδευσης,
3. λοιπές τρέχουσες δαπάνες (υλικά, προμήθειες κ.λπ.),
4. αποσβέσεις των λειτουργικών μέσων και του εξοπλισμού, κατ' αναλογία με την αποκλειστική τους χρήση για το εν λόγω σχέδιο επαγγελματικής εκπαίδευσης,
5. κόστος υπηρεσιών συμβούλων όσον αφορά την ενέργεια επαγγελματικής εκπαίδευσης,
6. κόστος προσωπικού των συμμετεχόντων στα σχέδια επαγγελματικής εκπαίδευσης που ανέρχεται μέχρι το σύνολο των λοιπών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στα σημεία 1 έως 5. Στο πλαίσιο των δαπανών προσωπικού των συμμετεχόντων μπορούν να ληφθούν υπόψη μόνο οι ώρες κατά τις οποίες οι εργαζόμενοι συμμετείχαν πράγματι στην επαγγελματική εκπαίδευση, αφού αφαιρεθούν οι παραγωγικές ώρες ή το ισοδύναμό τους.

([10]) ΕΕ C 343 της 11.11.1998, σ. 10.
([11]) ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 20.
([12]) ΕΕ C 350 της 10.12.1994, σ. 5.

Στην επίμαχη περίπτωση, οι επιλέξιμες δαπάνες αντιστοιχούν στο άθροισμα του κόστους προσωπικού των εκπαιδευτών και του κόστους προσωπικού των συμμετεχόντων στο σχέδιο εντός των ορίων του κόστους προσωπικού των εκπαιδευτών, εφόσον οι υπόλοιπες επιλέξιμες δαπάνες είναι μηδενικές (έξοδα μετακίνησης, λοιπές τρέχουσες δαπάνες, αποσβέσεις, υπηρεσίες συμβούλων). Οι δαπάνες ανέρχονται έτσι στο ποσό των 11 600 236 βελγικών φράγκων για το έτος 1997, με βάση τις πληροφορίες που χορήγησαν οι βελγικές αρχές στην επιστολή τους της 26ης Νοεμβρίου 1999, και στο ποσό των 15 300 000 βελγικών φράγκων για το έτος 1998, σύμφωνα με τα στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από τις βελγικές αρχές. Ήτοι, οι συνολικές επιλέξιμες δαπάνες ανέρχονται στο ποσό των 26 900 236 βελγικών φράγκων, για το σύνολο των δύο ετών. Όπως συνάγεται από αυτά, το ανώτατο ποσό των κρατικών συνεισφορών που ενδέχεται να χορηγηθούν προς υλοποίηση του σχεδίου υπό τη μορφή των ενισχύσεων ανέρχεται στο ποσό των 6 725 059 βελγικών φράγκων, με αποδεκτό ύψος έντασης 25 %. Όμως, όπως προκύπτει από τα στοιχεία που κοινοποιήθηκαν από τις βελγικές αρχές και τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην επιστολή τους της 26ης Νοεμβρίου 1999, η δημόσια χρηματοδότηση του σχεδίου, υπό τη μορφή των κρατικών ενισχύσεων ανέρχεται οριστικά στο ποσό των 4 019 039 βελγικών φράγκων, αν συνυπολογιστούν ταυτόχρονα ο περιορισμός της παρέμβασης του ΕΚΤ στο ποσό των 2 509 550 βελγικών φράγκων, για το έτος 1997, η παραίτηση από την παρέμβαση του ΕΚΤ, για το έτος 1998, ο περιορισμός στο ποσό των 1 246 319 βελγικών φράγκων και του ποσού των 253 170 βελγικών φράγκων, για τα ποσά που συνεισφέρονται, αντιστοίχως, από τη VDAB και το κλαδικό ταμείο της Sabena, κατά το 1997, καθώς και η συμμετοχή της VDAB, συνολικού ύψους 10 000 βελγικών φράγκων το 1998 και, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, εάν συνυπολογισθεί η έλλειψη του χαρακτήρα των κρατικών ενισχύσεων, που προσδίδετσι στα ποσά που χορηγούνται στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών αδειών με αποδοχές. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δεν εγείρει αντιρρήσεις κατά της χρηματοδότησης του σχεδίου, το οποίο δύναται να υπαχθεί στο ευεργέτημα της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και στο άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας ΕΟΧ, στο πλαίσιο των ενισχύσεων για τους σκοπούς της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

V. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(32) Όπως διαπιστώνει η Επιτροπή, το Βέλγιο έθεσε παράνομα σε εκτέλεση, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, το σχέδιο χορήγησης ενισχύσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης υπέρ της εταιρείας Sabena, το οποίο της κοινοποιήθηκε στις 5 Αυγούστου 1997. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις που επήλθαν στο πρόγραμμα χρηματοδότησης, για τις οποίες το Βέλγιο έκανε λόγο στην επιστολή του της 26ης Νοεμβρίου 1999, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι το εν λόγω σχέδιο είναι συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η ενίσχυση για τους σκοπούς επαγγελματικής εκπαίδευσης υπέρ της αεροπορικής εταιρείας Sabena που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 5 Αυγούστου 1997 και η οποία τέθηκε σε εφαρμογή από το Βέλγιο, σύμφωνα με τα στοιχεία που ανέφερε στην επιστολή του της 26ης Νοεμβρίου 1999, είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά βάσει της διάταξης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης και του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας ΕΟΧ.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Βελγίου.

Βρυξέλλες, 18 Ιουλίου 2001.

Για την Επιτροπή
Loyola DE PALACIO
Αντιπρόεδρος